

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/228356,Inauguracja-obchodow-45-lecia-Rolniczej-Solidarnosci.html>
26.02.2026, 20:46

[Następny](#)

[Powrót](#)

Inauguracja obchodów 45-lecia Rolniczej „Solidarności”

24 sierpnia 2025 r. w Siedlcach odbyły się uroczystości rozpoczynające obchody 45. rocznicy powstania Rolniczej „Solidarności”. W wydarzeniu uczestniczył dr Mateusz Szpytma, zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej.

24.08.2025

[Biuro Wydarzeń Kulturalnych](#) [Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Rolników Indywidualnych „Solidarność”](#) [Solidarność Solidarność RI](#)

Uroczystości rozpoczęły się od Mszy św. w siedleckiej katedrze Niepokalanego Poczęcia NMP. Po południu w Sali Widowiskowej Podlasie odbyła się premiera sztuki „Opór. Upór. Solidarność”, przygotowanej przez Biuro Wydarzeń Kulturalnych IPN.

Przed spektaklem list od Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Karola Nawrockiego odczytał Mateusz Kotecki, Podsekretarz Stanu w Kancelarii Prezydenta RP.

- Walka polskiej wsi z narzuconym naszemu narodowi systemem komunistycznym i utworzenie Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego Rolników Indywidualnych „Solidarność” to wielka karta polskiej historii. Właśnie teraz, w te sierpniowe dni, gdy przywołujemy dzieło pokojowej rewolucji roku 1980, która zmieniła losy naszej ojczyzny i wpłynęła na dzieje świata, zasługi polskich rolników dla zwycięstwa wolności powinny być dokładnie podkreślone. (...)

Chylę czoło przed patriotyzmem, odwagą i niezłomnością polskich chłopów, którym zawdzięczamy historyczny triumf - wolną, niepodległą Polskę. Rejestracja Rolniczej „Solidarności”, dokonana 12 maja 1981 roku, tylko komuś nieznającemu złożoności polskiej historii mogła się wydawać zwykłym, formalnym epizodem. W istocie był to ogromny, dziejowy przełom. Po raz pierwszy w powojennej Polsce i po raz pierwszy w tej części Europy autorytarna władza skapitulowała, godząc się na uznanie niezależnej podmiotowej organizacji związkowej. Co więcej, to zwycięstwo stało się ukoronowaniem całych dekad zmagania polskiej wsi w obronie wiary, chłopskiej godności, ojcowizny i prawa do nieskrępowanego gospodarowania na swoim

- podkreślił Prezydent RP.

Dr Mateusz Szpytma, zastępca prezesa IPN, zaznaczył, że mówiąc o narodzinach „Solidarności”, kiedy przywołujemy obraz robotników Wybrzeża i stoczni w Gdańsku czy Szczecinie, nie można pominąć roli rolniczych związkowców i ich wsparcia udzielanego protestującym.

- Dzięki działaczom „Solidarności” Rolniczej, Wiejskiej, Chłopskiej i „Solidarności” Rolników Indywidualnych, ruch ten, który przyniósł Polsce wolność, stał się zrywem ogólnonarodowym. Bez Was nie można by było wprowadzić tak wielu zmian. Dzisiaj po 45 latach dziękujemy Wam za zaangażowanie i odwagę. Pamiętajcie o tym, że wywalczona w 1989 roku niepodległość jest także waszym dziełem.

- powiedział dr Mateusz Szpytma.

W obchodach wzięli udział przedstawiciele organizacji rolniczych, m.in. honorowy

przewodniczący NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność” Gabriel Janowski, lider mazowieckiej „Solidarności” Rolników Indywidualnych, współorganizator i współgospodarz wydarzenia – Marek Boruc, przewodniczący NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność” Tomasz Obszański, posłowie na Sejm RP, przedstawiciele samorządów, instytucji rolniczych oraz organizacji społecznych. Obecni byli także dyrektor Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL Adrianna Garnik, dyrektor Archiwum IPN Marzena Kruk oraz Krystian Iwanow, dyrektor Biura Wydarzeń Kulturalnych IPN, które zorganizowało spektakl. Premierę uświetnił występ Krystyny Prońko.

Sztuka „Opór. Upór. Solidarność” w kilkunastu scenach opowiada trudną historię powstawania NSZZ RI „Solidarność”, którą wieńczy rejestracja związku.

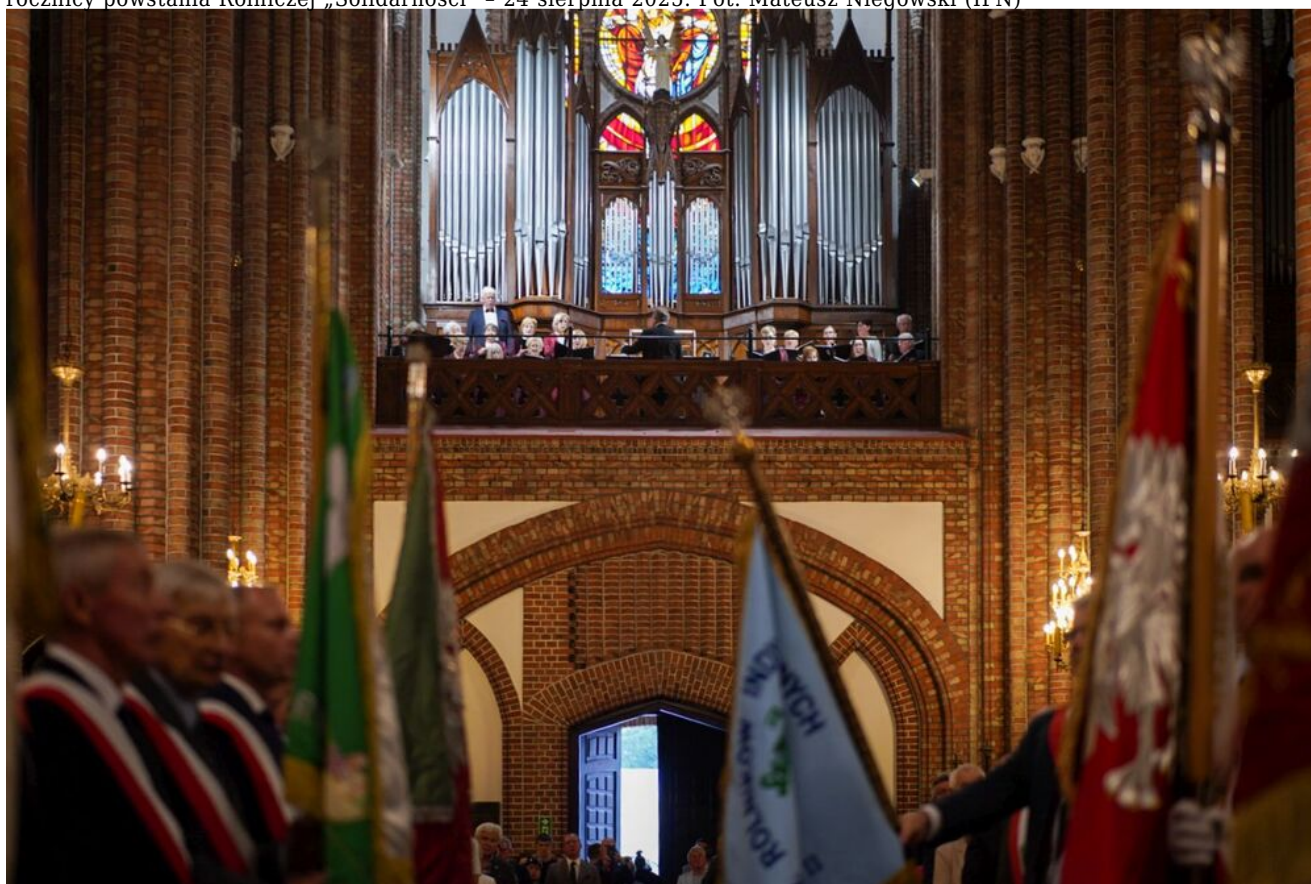
Akcja spektaklu rozpoczyna się w 1978 roku. Wtedy to chłopci regionu lubelskiego zgromadzeni 30 lipca na otwartym zebraniu w Ostrówku zażądali usunięcia z ich terenu ubowców oraz cofnięcia nakazów płatniczych i wycofania komorników. W swojej rezolucji przeciwstawili się także wprowadzonej nieco wcześniej ustawie emerytalnej, która mocno uderzała w rolników.

Podczas akcji wspomniana jest m.in. pierwsza wizyta papieża Jana Pawła II do Polski, zaangażowanie prymasa, a pomiędzy poszczególnymi scenami śpiewane są piosenki z tamtych czasów, które stały się swego rodzaju hymnami oporu: „Mury”, „Psalm stojących w kolejce”, „Przeżyj to sam”, „Nadzieja”, „Ojczyzno ma”.

Uroczystości w Siedlcach zorganizował NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność” Województwa Mazowieckiego.

Msza św. w siedleckiej katedrze Niepokalanego Poczęcia NMP podczas uroczystości rozpoczynających obchody 45. rocznicy powstania Rolniczej „Solidarności” - 24 sierpnia 2025. Fot. Mateusz Niegowski (IPN)

Msza św. w siedleckiej katedrze Niepokalanego Poczęcia NMP podczas uroczystości rozpoczynających obchody 45. rocznicy powstania Rolniczej „Solidarności” - 24 sierpnia 2025. Fot. Mateusz Niegowski (IPN)

Msza św. w siedleckiej katedrze Niepokalanego Poczęcia NMP podczas uroczystości rozpoczynających obchody 45. rocznicy powstania Rolniczej „Solidarności” - 24 sierpnia 2025. Fot. Mateusz Niegowski (IPN)

Uroczystości rozpoczynające obchody 45. rocznicy powstania Rolniczej „Solidarności”. Na zdj. dr Mateusz Szpytma, zastępca prezesa IPN – Siedlce, 24 sierpnia 2025. Fot. Mateusz Niegowski (IPN)

Spektakl IPN „Opór. Upór. Solidarność” podczas uroczystości rozpoczynających obchody 45. rocznicy powstania Rolniczej „Solidarności” – Siedlce, 24 sierpnia 2025. Fot. Mateusz Niegowski (IPN)

Uroczystości rozpoczynające obchody 45. rocznicy powstania Rolniczej „Solidarności” – Siedlce, 24 sierpnia 2025. Fot. Mateusz Niegowski (IPN)

Spektakl IPN „Opór. Upór. Solidarność” podczas uroczystości rozpoczynających obchody 45. rocznicy powstania Rolniczej „Solidarności” – Siedlce, 24 sierpnia 2025. Fot. Mateusz Niegowski (IPN)

Spektakl IPN „Opór. Upór. Solidarność” podczas uroczystości rozpoczynających obchody 45. rocznicy powstania Rolniczej „Solidarności” – Siedlce, 24 sierpnia 2025. Fot. Mateusz Niegowski (IPN)

Spektakl IPN „Opór. Upór. Solidarność” podczas uroczystości rozpoczynających obchody 45. rocznicy powstania Rolniczej „Solidarności” – Siedlce, 24 sierpnia 2025. Fot. Mateusz Niegowski (IPN)

Spektakl IPN „Opór. Upór. Solidarność” podczas uroczystości rozpoczynających obchody 45. rocznicy powstania Rolniczej „Solidarności” – Siedlce, 24 sierpnia 2025. Fot. Mateusz Niegowski (IPN)

Spektakl IPN „Opór. Upór. Solidarność” podczas uroczystości rozpoczynających obchody 45. rocznicy powstania Rolniczej „Solidarności” – Siedlce, 24 sierpnia 2025. Fot. Mateusz Niegowski (IPN)

Spektakl IPN „Opór. Upór. Solidarność” podczas uroczystości rozpoczynających obchody 45. rocznicy powstania Rolniczej „Solidarności” – Siedlce, 24 sierpnia 2025. Fot. Mateusz Niegowski (IPN)

Spektakl „Opór. Upór. Solidarność”

- Scenariusz i reż.: Leszek Zduń
- Aranżacje i wykonanie muzyki: Orkiestra Ludwika Sarskiego (Piotr Tomala, Damian Szymczak)
- Kierownictwo produkcji: Marta Schwaizer

Wystąpili:

- Kobieta – Marta Dylewska
- Wokalistka – Agata Klimczak- Kołakowska
- Poeta – Maciej Wyczański
- Chłop – Leszek Zduń

* * *

Powstanie „Solidarności” było jednym z najważniejszych wydarzeń końca XX w. na świecie. Od samego początku wspierali ją polscy rolnicy. Rejestrując NSZZ „Solidarność”, komuniści nie zgodzili się na rejestrację podobnego związku rolników. Jego statut został złożony w Sądzie Wojewódzkim w Warszawie już 24 września 1980 r.

Wśród najważniejszych postulatów ludności wiejskiej znalazły się

- prawo do swobodnego zrzeszania się w niezależnych związkach zawodowych
- poszanowanie przez komunistyczne władze prawa do własności ziemi
- swobodny obrót własnością ziemską

- zrównanie w prawach gospodarstw rolników indywidualnych z uprzywilejowanymi dotąd państwowymi gospodarstwami rolnymi (PGR)
- ujednolicenie praw socjalnych na wsi i w mieście
- reforma szkolnictwa wiejskiego
- poszanowanie wolności religijnej

29 grudnia 1980 r. w Ustrzykach Dolnych rozpoczął się chłopski protest, a 5 stycznia 1981 r. w Rzeszowie rozpoczęła się okupacja siedziby Wojewódzkiej Rady Związków Zawodowych. Na przełomie stycznia i lutego kilkanaście osób podjęło głodówkę w kościele św. Józefa w Świdnicy. Jednym z postulatów protestujących była rejestracja niezależnego związku zawodowego rolników. Co prawda 10 lutego komunistyczny Sąd Najwyższy odrzucił wniosek o rejestrację „Solidarności” rolników, jednak wkrótce (18/20 lutego) protesty doprowadziły do podpisania tzw. porozumień rzeszowsko-ustrzyckich. Były one ostatnim – po Gdańsku, Szczecinie, Jastrzębiu-Zdroju, Dąbrowie Górniczej – porozumieniem społecznym zawartym w latach 1980-81. W reakcji na stały sprzeciw reżimu w sprawie rejestracji związku zawodowego rolników w marcu w Poznaniu doszło do zjednoczenia istniejących już niezależnych organizacji chłopskich, które przyjęły wspólną nazwę NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność”. Działania rolników były systematycznie wspierane przez NSZZ „Solidarność” oraz hierarchię kościelną. Prymas Stefan Wyszyński wielokrotnie spotykał się z liderami „chłopskimi” oraz osobiście interweniował u komunistycznych władz, popierając dążenia ludności wiejskiej.

W walce przeciwko powstaniu rolniczego związku zawodowego komunistyczna władza doprowadziła do słynnego kryzysu bydgoskiego. Jako protest wobec brutalnych działań reżimu 27 marca 1981 r. miał miejsce największy strajk w Polsce. Uczestniczyło w nim ok. 11 mln osób, a więc nawet więcej niż wynosiła liczba członków „Solidarności”. Dopiero ten zdecydowany protest wszystkich środowisk patriotycznych w całej Polsce wymusił rejestrację 12 maja 1981 r. Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego Rolników Indywidualnych „Solidarność”. Wielu specjalistów ocenia ten sukces także jako ostatnie społeczne dzieło prymasa Wyszyńskiego. Swojego oburzenia nie kryli natomiast komuniści moskiewscy. „Kania obiecał, że się nie poddadzie, że nie zarejestrujecie »Solidarności wiejskiej«. [...] A jednak skapitulowano. W jakiej postawiliście nas sytuacji?” – huczał członek sowieckiego Politbiura Michaił Susłow.

Polska „Solidarność” była iskrą, która dała początek upadkowi sowieckiego imperium oraz uzależnionych państw komunistycznych na czterech kontynentach. Przebudowie uległ świat ukształtowany przez „zimną wojnę” po 1945 r. Efektem było wyzwolenie się wielu państw spod zależności i okupacji Związku Sowieckiego od Litwy, Łotwy i Estonii po Gruzję. Dzięki przełomowi zapoczątkowanemu przez „Solidarność” stało się także możliwe zjednoczenie Niemiec. Polska „Solidarność” to triumf pokojowej siły ducha nad materialistycznym komunistycznym imperium zła.

Polecamy materiały Instytutu Pamięci Narodowej poświęcone rolniczej „Solidarności”:

- [Andrzej W. Kaczorowski: Rolnicy „okrągłego stołu”](#)
- [Mateusz Szpytma: Jan Antoń - gazda z pięćdziesiątego województwa](#)
- [Andrzej W. Kaczorowski: Prymas wobec rolniczej „Solidarności”](#)
- [Tekst edukacyjny IPN: „O wieś polską wolną, niezależną, samorządną. Od PSL do NSZZ RI «Solidarność» \(1944-1989\)”](#)
- [Dodatek prasowy: Kurier Kielecki. Solidarna wieś \[PDF\]](#)
- [Cykl wykładów „Bohaterowie Zielonej Solidarności”](#)

- [Wystawa „Tu rodziła się Solidarność Rolników”](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Siedlce

Centrala

Biuro Wydarzeń Kulturalnych, NSZZ Solidarność, Ruch ludowy, Solidarność Rolnicza

Uroczystości